

117970

Arnt O. Asvang: "Kopfeinen"

Gravene ble funnet ved den nedbrente hytta på Stavassheia – Lynghaugs og Sjøbergs graver på selve sankthansaften og Olav Kaspersens grav litt senere. Gravene lå samlet. De var knapt en halv meter dype. Tannlege Wedding ble tilkalt. Han var tannlegen til Lynghaug og Sjøberg, så han kunne stadfeste deres identitet. I den grad det var mulig, ble de drepte også undersøkt av stadslege Borgen.

I tiden etter 1945–46 var det få avisomtaler om hendelsene som hadde rystet distriktet i etterkrigstiden. Det som ble skrevet, ga inntrykk av at det rådet stor uvitenhet og at det var vanskelig å fange opp det mangfold som krigstragedien hadde ført med seg.

Redaktøren av «Nordland Folkeblad» i Mosjøen – Roald Bjerkeseth – var selv med i det som foregikk i Vefsn-området under krigen. Han var, sammen med Liv Grannes, blant de første som ble vervet av SOE til tjeneste i Vefsnområdet. Etter opprullingene i 1942, sendte Bjerkeseth et notat til pressekontoret ved legasjonen i Stockholm. Han skrev:

«Blant dem som har vært med på det illegale arbeid i Mosjøen og omegn, rår det atskillig bitterhet over den vending saken har tatt. Kurerene fra England hadde stillet en invasjon i utsikt senest i juli måned d.å. og med slike forventninger gjorde distriktets unge menn en ypperlig innsats og tok stor risiko. Hele det illegale arbeid ble lagt an i tillit til løftene om invasjon.»

Bjerkeseth og andre oppfattet det slik at løftene om invasjon kom fra regjeringshold. Det var stor bitterhet over at slike løfter ble gitt uten at de ble innfridd når hundrevis av ungdommer satte livet på spill for å gjøre det de anså som sin plikt.

Høsten 1945 og vinteren 1946 hadde redaktør Bjerkeseth en føljetong i avisen. Han omtalte motstandsarbeidet som førte til opprullingene i 1942 og 1944. Oppdragsgiverne ble ikke nevnt, og agentene ble omtalt som «englendere» og «engelske spioner». Bjerkeseths fremstilling er den første sammenhengende omtale av hendelsesforløpet fra 1942 og utover.

Det ble satt store forventninger til de mange rettsoppgjørene som had-

Som tidligere fortalt ble det den 19. mai avduket et bilde av leytnant Johan Lynghaug i ungdomshuset på Remma. Etter innhentes tilfølgende gjengir vi her et dikt som for anledningen ble skrevet og lest av Torolv Spjelkavik.

Johan Lynghaug.
Til minne.

Vår egen alltid krevet
i samme stil som no
utt løstebled beskrevet
i søtt med Norges blod.

Og du var blant de fenne
som skjønste hva det gjaldt,
og derfor blant de stamme
som for vår felhet falt.

I fremste linjen var du,
der faren var stor,
og Norges merke bar du
til landet eller fort.

Stille stryker vinden,
hva over samme fjell
som du med alle sønner
tok siste gang farvel.

Din første grav var halvt,
i mellom skjedd kross,
symbolet på den vegen
du gikk så mang en natt.

Men ved din barndoms kirke
vi serket deg til slutt.
Til minne om ditt virke
ble flagget foldet ut.

Tilbake står her venner
og sønnenflok og far,
som kiler deg og sender
en takk for hva du var.

Du gav oss tru og vishet
på stridens kveld,
med russer som du stred
på Norges sagablad.

Vicen suser stille
i blomster på din grav.
Vi står ved dette bilde
i takk for hva du gav.

I tiden etter frigjøringen i 1945 finner vi i lokalavisene mange omtaler av de falne. Den 19. mai 1945 ble det på ungdomshuset på Remma avduket et bilde av Johan Lynghaug. Under avdukingen ble det lest et dikt som ble gjengitt i Nordland Folkeblad, Mosjøen 28. mai.

erkrigstid

gene fra Grini og andre fange-
egy hverdagen. Henrettel-
ble bekjentgjort, og den ene

ene hadde funnet sted i juni
berg, Lynghaug og Kaspersen.
g begravd i området. Frivillige,
eltok. Spesielt sto folkene i Ei-

nger. Aller størst var oppslutningen
re slik som i Mosjøen. Motstands-
hurrarop.